

μέρα εκείνη ἤτο ἴσως ἡ ἀφειρηρία μέλλοντος αἰσιωτέρου.

Καὶ τῷ ὄντι, ἡ Μαγδαληνὴ παρετήρησεν ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Μαυρίκιος εἶχε συγνάς μετὰ τοῦ Μαρσῶ συνεντευξείς. Καὶ ἐνώπιόν της μὲν εἰσιώπα, ἀλλὰ τὸ σοβαρὸν καὶ σκεπτικὸν τοῦ ἤθους ἐμαρτύρει ὅτι ἐκτακτὸν τι συνέβαιναν ἐν τῷ βίῳ του.

Πρωῖαν τινά, καθ' ἣν ἠτοιμάζετο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του ἡ Ὁρσολα, ἔφυγεν αἰφνης ἐν ἄκρᾳ ταραχῆ, ἀφίνουσα τὴν θύραν ἡμίκλειστον. Τί δὲ εἶχεν ἴδει, τί συνέβαιναν ἐν τῷ οἰκίῳ Μαυρικίου; Ἡ Ὁρσολα ἔτρεξε πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν καὶ ἔπεσεν ἐπ' αὐτῆς καταφιλοῦσα καὶ βρέχουσα αὐτὴν διὰ τῶν δακρῶν της.

— Ἐλα, ἔλα, κυρία.

Ἄνευ ἄλλης τινὸς ἐξηγήσεως, ἔλαβε τὴν Μαγδαληνὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ τὴν ὠδήγησεν ἀκροποδητὴ εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Μαυρικίου.

— Μὴ κάμνης ταραχὴν, τῆ εἶπε, καὶ κύτταζε!

Ἡ νεᾶνις ἔκυψε κρατοῦσα τὴν ἀναπνοήν της καὶ εἶδε διὰ τῆς ἡμίκλειστου θύρας, ἔπειτα δὲ ἐξέβη κλαίουσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ὁρσολας.

Τί εἶχεν ἴδει λοιπὸν καὶ ἡ Μαγδαληνὴ; Τὸ ὠραιότατον δι' αὐτὴν θέαμα, τὸν Μαυρίκιον ἐνδεδωμένον ἐργατικὴν στολήν, κύπτοντα δὲ ἐπὶ ἀκριβαντος καὶ ἐργαζόμενον.

[Ἐπὶ τῆς συνέχευσις]

ΕΛΙΣΑ Σ. ΣΟΥΤΕΟΡ.

Μετὰ ἰδιαζούσης εὐχαριστήσεως δημοσιεύομεν κατωτέρω τὸ διήγημα «Ὁ ὑπρέτης». Εἶνε ἔργον ἀνδρὸς ὁστις, πρὸ ὀλίγου χρόνου κατασταθεὶς ἐν Ἀθήναις, δὲν ἤρκεσθη νὰ μελετήσῃ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, ἀλλὰ, εἰσδύσας εἰς αὐτὰ αὐτῆς τὰ σπλάγχνα, συνέλαβεν ἐπ' αὐτοφῶρῳ, οὕτως εἰπεῖν, ἕνα τῶν περιεργωτέρων καὶ ἀληθεστέρων αὐτῆς χαρακτήρων. Δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ ἐκπῶμεν τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως. Τοῦτο μόνον παρατηροῦμεν, ὅτι εἶνε ἀνὴρ λόγιος ἄμα καὶ πρακτικὸς, διαξήσας ἐν τῷ εὐτυχῆ ἐκείνῳ μεταξὺ τῶν δύο τοῦτων τάξεων μεταχίμῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται ὀρθῶς, καὶ ὀρθῶς καὶ ἐπιχαρίτως ἐκφέρει τὰς σκέψεις αὐτοῦ. Σ τ. Δ.

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ

[Διήγημα πρωτότυπον].

Ὁ κύρ Κώστας ἐξ Ἡπείρου, μεταναστεύσας πρὸ τινος χρόνου ἐξ ἄλλοδαπῆς εἰς Ἀθήνας μετὰ τῆς συζύγου του, παρέλαβεν εἰς τὸν οἶκόν του δύο ὑπρέτας, τὸν μὲν ἀρσενικοῦ, τὸν δὲ θηλυκοῦ γένους.

Ἡ τελευταία αὐτῆς εἶχεν, ὡς ὄλαι αἱ ὑπρέτριαι, ὄνομα Μούσης, ὠνομάζετο Καλλιόπη. Ρυπαρά, ἐκ γενετῆς ἄλυτος καὶ μεστὴ ματαιοφροσύνης, κατέφυγεν εἰς τὸ ἐπάγγελμα τῆς ὑπηρετίας διὰ νὰ συνάξῃ τὴν προικὰ της καὶ νὰ ὑπανδρευθῇ. Καὶ ἐδόξαζε μὲν ὅτι ἡ γυνὴ πρέπει νὰ ὑπανδρεύεται νεωτάτη, ὥστε, ὅταν χηρεύσῃ, νὰ ἦναι εἰς καιρὸν νὰ λάβῃ καὶ δεῦτερον ἄνδρα, ἀλλ' αἱ περιστάσεις δὲν ἄφησαν νὰ ἐφαρμύσῃ τὰς ἀρχάς της καὶ προσεπάθει διὰ πανταίων μέ-

σων νὰ συστηθῇ εἰς τὴν προσοχὴν τῶν γαμβρῶν. Ἐφόρει πάντοτε ἐσθῆτα μὲ οὐρανὸν ὀπισθεν καὶ ὑποδήματα μὲ ὑψηλὴν καὶ ὀξείαν πτέρναν. Διὰ τῶν δύο τούτων μέσων ἐπίστευεν ὅτι ἐτάσσετο μετὰ τῶν κομψοτέρων γυναικῶν τῆς Γαλλικῆς ἀριστοκρατίας. Ὅτε δὲ τὰς ἐορτὰς ἐξήρχετο ἐψιμυθιωμένη μέχρις ἄκρου τῶν ὠτων, ἐφαντάζετο ὅτι πάντες οἱ διαβάται ἠτένιζον εἰς αὐτὴν θαυμάζοντες τὴν κομψότητά της.

Ὁ δὲ ὑπρέτης ἔφερεν ὄνομα ἱστορικόν. Ὀνομάζετο Ἐπαμεινώνδας. Ὁ Ἐπαμεινώνδας δὲν ἠγγόνει ὁποῖος ἀνὴρ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦτο· διότι εἶχε μαθητεύσει εἰς τὸ σχολεῖον τῆς πατρίδος του καὶ ἀνεγίνωσκεν ἐφημερίδας καὶ μεταφράσεις μυθιστορημάτων. Ἐκ δὲ τῆς σοφίας ταύτης ἐπαρθεὶς κατεφρόνησε τὴν τέχνην τοῦ πατρὸς του καὶ ἔταξεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ζηλευτὴν μερίδα τῶν ὑπαλλήλων. Προστασία τοῦ βουλευτοῦ τῆς ἐπαρχίας του διωρίσθη γραμματεὺς ὑποτελωνείου, καὶ ἔζησε μέγας καὶ πολλὸς εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἐπὶ δύο ὀλόκληρα ἔτη. Φύσει ὦν εὐφυὴς δὲν ἐχρειάσθη πολλὸν καιρὸν νὰ καταρτισθῇ εἰς τὸ ἐπάγγελμα· ὀλίγας ἐβδομάδας μετὰ τὸν διορισμὸν του ἔφερε τὴν γραφίδα ἐπὶ τοῦ ὠτός, τὴν κόμην ἄτακτον, τὴν ἐνδυμασίαν φαντασιώδη· μετεχειρίζετο μὲ σκαιὰν οἰκειότητα τοὺς σημαντικωτέρους τῶν γερόντων, καὶ ἐν τῷ καφενίῳ τῆς κωμοπόλεως ὠμίλει μεγαλοφῶνως περὶ πολιτικῶν, ἐνεκωμιάζε τὸν ἀρχηγὸν τοῦ κόμματός του, κατέκρινε τοὺς ἀντιπάλους καὶ ἐσχολίαζε τὰ ἐν τῇ Βουλῇ. Τόσον δὲ ἦτον ἔμπειρος τῆς βουλευτικῆς γλώσσης, ὥστε, ὅτε ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ δωματίου του τὸν ἐξήτει τὰ πρὸ μηνῶν καθυστεροῦντα ἐνοίκια, ἀπεκρίνετο σοβαρῶς.— «Τὸ βαλάντιον δὲν εἶναι εἰς ἀπαρτίαν».

Ἄλλ' ἐνῶ προκόπτων εἰς φιλοδοξίαν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ προϊσταμένου του καὶ ἐφαντάζετο ὅτι θέλει γείνει ὑποτελώνης, μικρὸν περιστατικὸν κατέστρεψε τὴν εὐτυχίαν του. Κατὰ τὰς ἀκολούθους ἐκλογὰς ὁ προστάτης τοῦ βουλευτῆς ἀπέτυχε, καὶ ὀλίγας ἡμέρας ὕστερον ἔλαβε τὴν κερανοβόλον ἀγγελίαν ὅτι ἡ αὐτοῦ Μεγαλειότης εὐηρεστήθη νὰ τὸν ἀπολύσῃ τῆς ὑπηρεσίας. Ἐγραψεν εὐθὺς τότε εἰς τὸν ὑπουργὸν ὑποβάλλων τὰ εἰς τὴν θέσιν του δικαίωματά του, καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις φίλους του ἐκλιπαρῶν νὰ ὑποστηρίξωσι ταῦτα· ἀλλ' οὔτε αὐτὸς εἰσηκούσθη οὔτε οἱ φίλοι του ἴσχυσαν. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ μεταβῇ ὁ ἴδιος εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ὅπως διὰ τῆς παρουσίας του δυσωπήσῃ τοὺς ἐν ἴσχυϊ, καὶ οὕτως ἦλθεν εἰς Ἀθήνας. Συνεσχέθη μὲ τοὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὀλίγους φίλους, ἀνέβη, κατέβη πολλάκις τὴν κλίμακα τοῦ ὑπουργείου, ἐξῆραδιούργησε, παρεκάλεσεν, ἠπέλησεν, ἀλλ' εἰς οὐδὲν ἐπιτυχῶν κατετάχθη εἰς τὴν μεγάλην ἐν τῇ πρωτεύουσῃ φάλαγγα

τῶν πανσανιῶν καὶ ἀνεγράφη φοιτητῆς εἰς τὰ καφενεῖα τῶν Χαυτείων.

Διητάτο ἐξ ἀνάγκης ἐν μεγίστῃ φειδωλίᾳ. Ἐπισθεῖς παρὰ τῷ φίλῳ του Ἐκφουστανέλλῳ ἐκοιμάτο ἐπὶ τοῦ ἰσχυοῦ τούτου σοφᾶ· διὰ τὴν κάθαρσιν τοῦ χιτῶνός του ἐμιμείτο τὸν ὁμόνυμόν του στρατηγὸν τῶν Θηβαίων· διὰ τὴν ἐν Χαυτείοις διατριβὴν δὲν ἐδαπάνα πλέον τῆς δεκάρας καθ' ἡμέραν. Μ' ὅλα ταῦτα μετὰ μικρὸν τὸ βαλάντιον ἐκενώθη μέχρι τοῦ τελευταίου ὀβολοῦ. Τὸ ἐστιατόριον τοῦ κυρίου Μανούσου ὑπῆρξεν ἡ μεγαλύτερα αἰτία τῆς κενώσεως. Κατέφυγε τότε εἰς τὰ δάνεια τῶν φίλων· ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι ἦσαν ὀλίγοι καὶ τὰ μέσα αὐτῶν ὀλιγώτατα. Τοιοῦτοτρόπως μετὰ τινεσ ἑβδομάδας δὲν τὸν ἔμεινεν ἄλλο θρηπτικὸν μέσον εἰμὴ ἡ πίστωσης τοῦ ξενοδόχου. Κατέφυγε λοιπὸν εἰς αὐτὴν καὶ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐγευματίζε καὶ ἐδεῖπνε διὰ λογαριασμὸν τοῦ μέλλοντος.

Δὲν εἶναι πολὺ δυσάρεστος ἡ προεξόφλησις τοῦ μέλλοντος αὐτῆ· κατὰ δυστυχίαν ὅμως ἔχει καὶ αὐτὴ στενὰ τὰ ὄρια. Μετὰ τρεῖς ἑβδομάδας ὁ κύριος Μανούσος τὸν ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὸ ἀργύριόν του, τὴν δὲ ἐπιούσαν, ὅτε μὲ καλὴν ὄρεξιν ὁ Ἐπαμεινώνδας παρακαθήσας εἰς τράπεζαν διέταξε τὸ καθημερινόν του, οὐδεὶς τῶν ὑπηρετῶν ὑπήκουσε καὶ πολλὴν ὥραν ἔμεινεν ἀνυπομονῶν καὶ ἐπαναλαμβάνων τὴν διαταγὴν του. Ἀφοῦ δὲ ἐνόησεν ὅτι τὸ κακὸν προήρχετο ἐξ ἀνωτέρας διαταγῆς, ἐπλησίασε περιλυπὸς τὸν ξενοδόχον· καὶ πρῶτον παρέστησεν αὐτῷ τὰ εἰς τὸ ἐστιατόριον δικαιώματά του, διότι πρὸ καιροῦ ἐτρέφετο ἐν αὐτῷ, ἔπειτα δὲ τὸν ἐξήγησε τὸ τραγικὸν τῆς θέσεώς του.

— Εἶμαι οἰκογενειάρχης, ἀπήντησεν ὁ κ. Μανούσος, πληρόνω ἐνοικία, ἐπιτήδευμα, ὑπῆρέτας. Δὲν δύναμαι νὰ τρέφω ἀνθρώπους δωρεάν.

— Ὅχι δωρεάν, κύριε Μανούσε, δὲν ζητῶ δωρεάν οὔτε παρὰ σοῦ οὔτε παρ' οὐδενὸς ἄλλου. Μικρὰν μακροθυμίαν ζητῶ μόνον. Δός μοι δύο ἑβδομάδων ἀκόμη πίστωσησιν καὶ θέλεις πληρωθῆ. Τί εὐχὴ Θεοῦ! ἡ Κυβέρνησις αὐτὴ δὲν θέλει διατηρηθῆ αἰωνίως. Μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ἔχουμεν ἀλλαγὴν ὑπουργείου. τὸ ἡξέρω βέβαια, καὶ θέλω λάβει τότε τὴν θέσιν μου καὶ τοὺς καθυστεροῦντας μισθοὺς μου.

— Ὁ πρωθυπουργὸς ἔχει τὴν πλειονοψηφίαν εἰς τὴν βουλὴν, ἀπήντησεν ὁ φρόνιμος Μανούσος. Μεχρὶσοῦ παρουσιασθῆ περίστασις νὰ συνεννοηθῶσι τὰ ἄλλα κόμματα καὶ νὰ τὸν ρίψωσι, σὺ ἡμπορεῖς νὰ φάγῃς καὶ ἐμὲ τὸν ἴδιον. Ὑπαγε καὶ εἰς ἄλλο ξενοδοχεῖον, ἢ εὖρε κανὲν ἔργον.

— Ὅποιον ἔργον νὰ εὖρω! ἐπέφερον ἐν ἀπελπισίᾳ ὁ δυστυχὴς Ἐπαμεινώνδας. Δὲν γνωρίζω τέχνην, δὲν ἔχω κεφάλαιον, ὅποιον ἔργον θέλεις νὰ εὖρω;

— Γίνου ὑπῆρέτης, ἀπήντησε μετ' ἐμφάσεως ὁ ξενοδόχος.

— Ὑπῆρέτης! ἐξεφώνησεν ἔντρομος ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ἐλησμόνησε τὴν πείνάν του.

— Μάλιστα, ὑπῆρέτης. Διατί σὲ τρομάζει ἡ λέξις; Δέχεσθε ὑπηρεσίαν μετὰ χαρᾶς, διατί δὲν δέχεσθε τὸ ὄνομα τοῦ ὑπῆρέτου; Καὶ ἐγὼ ἀπὸ ὑπῆρέτου ἤρχισα καὶ ἔγεινα οἰκοκύρης. Καθὼς τὰ τέκνα γίνονται ἀπὸ τῶν γονέων διὰ τῆς συζυγίας, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀποκοτῶν κατάστασιν ὁ εἰς ἀπὸ τοῦ ἄλλου διὰ τῆς ὑπηρεσίας.

Τὴ ἐπιχείρημα τοῦ κυρίου Μανούσου ἦτο φιλοσοφικώτατον, ἀλλ' ὁ φιλότιμος Ἐπαμεινώνδας οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ ὑπῆρέτου ὑποφέρειν ν' ἀκούσῃ, ἔφυγε μὲ ψυχὴν πλήρη ἀγανακτήσεως καὶ μὲ κοιλίαν ἐντελῶς κενήν.

Εἶναι παρατηρημένον ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐξ ἰδιοσυγκρασίας ἀποφεύγουσιν τὴν σωματικὴν ἐργασίαν. Ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ἑκατοντάδες νέων ἀνθρώπων ἀναχωροῦν κατ' ἔτος ἐκτὸς τοῦ κράτους· ἐξαιρέσει δὲ ὀλίγων νησιωτῶν, οὐδεὶς ξενιτεύεται διὰ νὰ ἐργασθῆ τὴν τέχνην του. Ἄλλοι γίνονται ἐπιστάται κτημάτων, ἄλλοι ἀνοίγουσιν μικρὸν καπηλεῖον ἢ ὄψοπωλεῖον ἐν γωνίᾳ τινὶ τοῦ Δουνάβεως ἢ τῆς Αἰγύπτου· ὀλίγοι δὲ ἐξ αὐτῶν εὐδοκίμοι καὶ ἐπανακάμπουσι, οἱ δὲ λοιποὶ μένουσιν καὶ χάνονται. Κατὰ πᾶν βῆμα δύνασθε νὰ ἴδητε καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Ἀθηνῶν ὑγιεῖς καὶ εὐρόστους νέους, καθημένους ἀπὸ πρωῆς μέχρι νυκτὸς πλησίον ξυλίου δίσκου καὶ πωλοῦντας κάστανά ἢ τρωγάλια, ἢ κολλοῦρια, διὰ νὰ κερδίσωσιν ὀλίγα λεπτά. Δι' οἰαςδήποτε ἐργασίας ἡδύναντο ν' ἀπολαύσωσι πολλαπλάσια· ἀλλὰ προτιμοῦν νὰ κάθηνται ἀκίνητοι, μαῦροι καὶ λιπαροὶ ἐκ τῆς ἀκαθαρσίας, εὐχαριστούμενοι εἰς κέρδος, ἐξ οὗ μόλις καὶ κακῶς τρέφονται. Ἀποδίδομεν τὴν φυγοπῶνιαν ταύτην εἰς ἐλάττωμα ἐθνικοῦ χαρακτῆρος. Κατάλληλον νομοθετικὸν ἢ κυβερνητικὸν μέτρον ἡδύνατο νὰ τὸ διορθώσῃ· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν αὐξήσεως μᾶλλον τοῦ κακοῦ ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν τὰ μέσα. Τὸ πανεπιστήμιον αὐτὸ, ὅπως εἶναι σήμερον διωργανισμένον, βοηθεῖ τὰ μέγιστα τὴν πρὸς ὠφέλιμον ἐργασίαν ἀποστροφὴν ἡμῶν. Ὅστις ἐνομοθέτησε τὸ ἀμισθον τῆς ἀνωτάτης παιδείας, δὲν ἐπρόσεξεν εἰς τὰ φυσικὰ ἡμῶν ἐλαττώματα. Διὰ τοῦ πανεπιστημίου ἑκατοντάδες νέων ἀποσπώμενοι τῶν ὠφελίμων τεχνῶν, ἄς παραλαμβάνοντες παρὰ τῶν γονέων ἡδύναντο νὰ τελειοποιήσωσι, γίνονται ψευδοδικηγόροι, ψευδοἰατροὶ, ψευδοδιδάσκαλοι καὶ ὑπ' ἄλλῳ. Ἰδιαιτέρως δὲ ἀποστροφὴν ἔχουσι οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑπῆρέτου, θεωροῦντες αὐτὸ οὐ μόνον ἐργῶδες ἀλλὰ καὶ ταπεινωτικόν, καὶ μὴ ὑποφέροντες νὰ κοπιῶσι πρὸς χάριν ἄλλου. Καὶ ὅμως πᾶσα ἐργασία γί-

νεται πρὸς χάριν ἄλλου, πρὸς χάριν τοῦ πληρόντος· ὁ ἐργάτης ἀποβλέπει εἰς τὴν πληρωμὴν, οὐχὶ εἰς τὸν ἐκ τῆς ἐργασίας ὠφελούμενον· ἀλλ' ἐν τῇ οἰκίᾳ ὁ κύριος πάρεστι, βλέπομεν δὲ θεραπεύομεν καὶ τοῦτο πληγώνει τὴν ὑψηλοφροσύνην ἡμῶν. Ἐκ τῆς ἀποστροφῆς ταύτης οἱ νέοι, ὅσοι βιάζονται νὰ γείνωσιν ὑπηρεταί, γίνονται μὲ τὸν σκοπὸν νὰ κερδίσωσιν ἐκ τοῦ μισθοῦ μικρὸν κεφάλαιον καὶ διὰ τούτου νὰ προβιβασθῶσιν εἰς ὀψοπώλας. Ἄν ποτε ἴδῃτε προβεβηκότα ὑπηρετὴν, οὗτος εἶναι πρῶην ὀψοπώλης περιπεσὼν εἰς συμφοράς· ἢ τὰ παστά του ἐφάρησαν ἢ ἡ ἀστυνομία καταστρέψασα τὰ ἐλλιπῆ σταθμά του τὸν ὤθησεν εἰς ἐμπορικὸν ναυάγιον. Ἐπανέρχεται τότε εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑπηρετοῦ ἐργαζόμενος εἰς δευτέραν ἐκδοσὶν ὀψοπώλου.

Τοιοῦτων ἀρχῶν ἐμπορούμενος καὶ ὁ ἡμέτερος Ἐπαμεινώνδας ἠρωϊκῶς ἐπροτίμησε τὴν πείναν ἀντὶ τῆς ταπεινώσεως. Ἄλλὰ κατὰ δυστυχίαν ἢ πείνα δὲν νικᾷ πάντοτε, τὸ τρόπαιόν της εἶναι στιγμιαῖον. Ἐδέσσε λοιπὸν νὰ προσφύγῃ ἐκ νέου εἰς τοὺς φίλους. Οἱ φίλοι ἦσαν τῶν ὄντι γενναῖοι, ἀλλὰ τὰ βαλάντιά των δὲν ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὰς διαθέσεις των· ἔσωσαν τότε τὸν ταλαίπωρον νέον, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο καὶ νὰ ἐξακολουθήσωσι σώζοντες. Τὰ μέσα ἐξηντλήθησαν καὶ ἡ πείνα ἐπανῆλθεν. Ἐβιάσθη τότε νὰ ἐπανέλθῃ πρὸς τὸν κύριον Μανούσον, ἤκουσε τὴν φωνὴν ταύτην μετὰ σκληροτέρας ὑπομονῆς τὰ φιλοσοφικὰ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα καὶ γενόμενος καὶ αὐτὸς φιλόσοφος συνήνεσε νὰ δοκιμάσῃ τὴν ζωὴν κατὰ τὸ πρακτικὸν αὐτῆς μέρος, καὶ ἠρώτησε τὸν κ. Μανούσον πῶς καὶ ποῦ ἠδύνατο νὰ εὑρῇ θέσιν ὑπηρετοῦ.

— Ἐλα εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μου, τὸν εἶπεν ὁ ἀγαθὸς Μανούσος. Πρέπει, πρὶν ζητήσης ἀνωτέραν θέσιν, νὰ διδάχῃς τὴν ἐργασίαν. Ἔχει καὶ ὁ ὑπηρετὴς τὴν ἐπιστήμην του, ἐπιστήμην οὐχὶ εὐκόλον, καθότι διδάσκεται διὰ μόνης τῆς πείρας καὶ τῆς ἀσκήσεως. Ἐγὼ θέλω παραβλέπει καὶ σε ὁδηγεῖ. Ἐλθὲ τώρα νὰ σοι εὐχηθῶ καλὴν ὄρεξιν.

— Περιττὴ εἶναι ἡ εὐχὴ, ἀπάντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ἐκάθησε παρὰ τινι τραπέζῃ ἐν τῷ μαγειρείῳ. Ἐκεῖ μασσῶν καὶ συλλογιζόμενος ἐφθασε νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἀπὸ γραμματέως ὑποτελωνεῖου δύναται τις νὰ γείνη ὑπηρετὴς ξενοδοχείου. Ἄλλ' εὐκολώτερον ἐγώνευσε τὸ δειπνὸν παρὰ τὴν κοινωνικὴν του ὑποβίβασιν. Ὅπως δὴ ποτε ἤρχισε νὰ συνειθίζῃ καὶ εἰς ταύτην, βοηθούμενος μάλιστα ὑπὸ τῶν εὐχύλων φαγητῶν τοῦ ἐστιατορίου. Οὐδὲν ἄλλο μᾶς κάμνει τὸσον ὑπομονητικὸς εἰς τὰς ἐναντιότητας τῆς ζωῆς ὅσον ἐδεσμα καλῶς παρεσκευασμένον.

Δὲν ἐνθυμούμεθα πόσον διήρκεσεν ἡ μαθητεία καὶ πόσον καιρὸν ἔμεινεν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ

κυρίου Μανούσου. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐδιδάχθη πολυτάτα πράγματα, ἅτινα ἠγνῶει· ἔμαθε τὰς ὀνομασίας τῶν τσοῦτων καὶ τὸσον ποικίλων σκευῶν, ὧν ὁ ἄνθρωπος χρῆζει εἰς τὴν ἀπλουστάτην ὑπόθεσιν τῆς τροφῆς καὶ τῆς ἀναπαύσεώς του, καὶ προσέτι τὴν προσήκουσαν αὐτῶν χρῆσιν. Συζητῶν δὲ πολλάκις μετὰ τῶν συνυπηρετῶν του πολιτικὰ καὶ ἐξερχόμενος μετ' αὐτῶν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως εὕρισκεν ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ὑπηρετοῦ δὲν ἦτο τὸσον ἄχαρις ὅσον ἐφαίνετο. Συνήντα ἐνόησε καὶ τοὺς παλαιούς του φίλους καὶ ἔσιν ὅτε τοὺς ἐπεσκέπτετο. Ἐνώπιον τούτων δὲν ἦτο ὡς πρὶν ἀξιοπρεπῆς, ἐυσυτέλλετο διότι αὐτὸς μὲν ἐλέγετο ὑπηρετὴς, ἐκεῖνοι δὲ ὑπογραμματαῖς ἢ ἀρχιφύλακες, ἂν καὶ εἰς περίοδον *πανσαριῶν*· ἀλλ' ὅτε ἀπέτισεν αὐτοῖς ὅσα ἄφειλεν, ἐφιλονείκει μετ' αὐτῶν περὶ τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου καὶ ἐφαίνετο συλλογιζόμενος, ὅπως ὁ Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ.

Μεταξὺ τῶν φίλων του διέπρεπεν ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ὠνομάσαμεν ἤδη κύριον Ἐκφουστάνελλον. Αὐτὸς ἦτον ὁ στενωτέρως του, ἡ σχέσις των ἦτο μᾶλλον ἐλευθέρα. Ὁ Ἐκφουστάνελλος οὗτος εἶχεν ἄλλοτε ἄλλο ὄνομα λῆγον εἰς ἰδίῃς· μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ μὲ τὸ κομψὸν ἔνδυμα τῆς φουστάνελλας μετέβη ἐκ τῆς πατρίδος του εἰς Ἀθήνας πρὸς εὔρεσιν πόρου ζωῆς· ἀποτυχὼν δὲ εἰς πᾶν ἄλλο, ἔγεινε ἐφημεριδογράφος. Ἡ ἐφημερίς ὅμως δὲν εὔρε προστάτην οὐδένα κομματάρχην καὶ αἱ μάγγαι, ἂν καὶ ἐπρόσφεραν τρία φύλλα τὴν πεντάραν, δὲν εὕρισκον ἀγοραστήν. Τὴν δημοσιογραφικὴν του ἀποτυχίαν ἀπέδωκεν ἐν μέρει εἰς τὸ ὄνομά του, διότι παρετήρησεν ὅτι ἡ εἰς ἰδίῃς κατάληξις ἐθεωρεῖτο οὐχὶ σοβαρῶν ἀνδρῶν λήγουσα· τὴν ἀπέδωκε δὲ καὶ εἰς τὴν ἐνδυμασίαν του· διότι ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἡ φουστάνελλα δὲν εἶχε τὴν πλειονοψηφίαν. Συνταγματικῶς λοιπὸν σκεπτόμενος καὶ πρὸ πάντων εὐρίσκων φραγκοράπτας ἐπὶ πτώσει κόπτοντας καὶ ῥάπτοντας, ἐνεδύθη τὸ εὐρωπαϊκὸν ἔνδυμα, *ἐξέβαλε* τὴν φουστάνελλαν καὶ ὠνόμασεν ἑαυτὸν *Ἐκφουστάνελλον*. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο, ἐνῶ ἡ ἐφημερίς του ἔπνεε τὰ λοισθία, φοιτῶν εἰς τὸ πανεπιστήμιον διήκουσε τινῶν μαθημάτων τῆς Νομικῆς Σχολῆς, ἔδωκεν ἐξετάσεις καὶ ἔλαβε τὸ πτυχίον τοῦ δικηγόρου. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη τὸν ἐπαρηγόρησε διὰ τὸν θάνατον τῆς ἐφημερίδος του· διότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην συνέπεσε νὰ μὴ πωληθῇ μήτε ἐν φύλλον, ὁ δὲ τυπογράφος, ὅστις ἦτο συντάκτης, ἠρνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ἀπὸ τῆς δημοσιογραφίας λοιπὸν μετεπήδησεν ὁ κ. Ἐκφουστάνελλος εἰς τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα. Εἶχε τὸν τίτλον, εἶχε τὸ διπλωμα, εἶχε τὸ γραφεῖον ἦτο *πλήρης* (ὡς ἐλεγε) δικηγόρος, δὲν ἔλλειπον εἰμὴ οἱ πελάται. Πελάτας τῶνόντι δὲν εἶχε καπορθῶσει ν' ἀποκτήσῃ, ἂν καὶ πρὸ μηνῶν ἦτο δικηγόρος, ὅτε ὁ

Ἐπαμεινώνδας ἦλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Τοῦτου ἕνεκα δὲν ἠδυνήθη οὔτε δραχμὴν νὰ δανείσῃ εἰς αὐτὸν κατὰ τὰς πεινητικὰς του ἡμέρας, καὶ οὕτως ἐσώθη ἡ μεταξὺ των ἀγάπη καὶ εἰλικρίνεια. Τὸν ἔδιδεν ὅμως πάντοτε πολυτίμους συμβουλὰς, ὑπέκαιε τὴν φιλοπατρίαν του, τὸν ἐσύσταινεν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὸν παρεκίνει νὰ μὴ ἔχῃ τὴν τοῦ ὑπηρετοῦ θέσιν εἰμὴ ἀπλῶς ὡς χορταστικὸν καταφύγιον, νὰ μοχθῇ δὲ εἰς ἀνάκτησιν τῆς ἐν τῷ ὑποτελωνείῳ γραμματείας διὰ νὰ ζήσῃ ὡς πολίτης ἐλεύθερος.

— Ἄν ἦτο δυνατόν, τὸν ἔλεγε μίαν ἡμέραν, νὰ γείνω βουλευτῆς, μετὰ τὴν πρώτην τῆς βουλῆς συνεδρίασιν ἤθελες λάβει τὴν θέσιν σου.

— Ἄν ἦτο δυνατόν, ἀπήντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ εἶχα θέσιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μου, σὲ ὑπόσχομαι τὰ δύο τρίτα τῶν ψήφων εἰς τὴν πρώτην ἐκλογὴν.

Τοιαῦτα ἦσαν τὰ αἰσθήματα τῶν δύο φίλων ὅτε ἡμέραν τινὰ ἔμαθεν ὁ κύριος Μανούσος ὅτι ὁμογενὴς πλούσιος, νεωστὶ ἐγκατασταθεὶς ἐν Ἀθήναις, ἐζήτει ὑπηρετήν νέον ἀξιοσύστατον. Ἠβουλήθη λοιπὸν νὰ τοποθετήσῃ παρ' αὐτῷ τὸν Ἐπαμεινώνδαν εἴτε ὑπὸ εὐνοίας ἐπιθυμῶν νὰ τὸν προαγάγῃ, εἴτε καὶ διότι εὕρισκε συμφέρον νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ ἐν τῷ ἐστιατορίῳ δι' ἄλλου ἐμπειροτέρου. Προσῆλθεν εἰς φίλον τοῦ μνησθέντος ὁμογενοῦς, ὠμίλησε μετ' ἐνθουσιασμοῦ περὶ τοῦ νέου ὑπηρετοῦ, τὸν ἐσύστησε μετ' ὄρκου ὡς τὸν τελειότερον καὶ τιμιώτερον τῶν ὑπηρετῶν καὶ οὕτω κατώρθωσε νὰ τὸν εἰσαῆξῃ. Μεγάλην δυσκολίαν δὲν ἔδειξεν ὁ Ἐπαμεινώνδας νὰ δεχθῇ τὴν νέαν ταύτην θέσιν. Ἐκτὸς τῶν πλεονεκτημάτων, ἅτινα μὲ λαμπρὰ χρώματα ἐζωγράφιζεν ὁ κ. Μανούσος, ἡ θέσις εἶχε δι' αὐτὸν μέγιστον ἀγαθόν· ἀντὶ νὰ ὑπηρετῇ δημοσίως ἐν ξενοδοχείῳ, ἤθελε κρύπτει ἐντὸς ἰδιωτικῆς οἰκίας τὴν ταπεινότητά του. Ἐδέχθη λοιπὸν, καὶ οὕτως ἔγεινεν ὑπηρετῆς τοῦ κυρ Κώστα.

Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἡ Καλλιόπη ἦτον ἤδη ἐστορατοπεδευμένη ἐν αὐτῇ. Εἶχε βοηθήσει τὴν σύζυγον τοῦ κυρ Κώστα εἰς τὸ νὰ εὐτρεπίσῃ τὰ δωμάτια, ἐκτένιζεν αὐτὴν μετὰ προσοχῆς κατὰ πᾶσαν πρῶξαν καὶ διὰ προθυμίας καὶ θωπευμάτων προσεταιριζομένη τοὺς κυρίους τῆς ἀπέκτησε δικαιώματα εἰς τὴν πρωθυπουργίαν. Ἄν καὶ φύσει ἀνεξαρτήτου χαρακτῆρος ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀνεγνώρισε τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς, διότι ἀπειρος ὢν ἀκόμη εἶχεν ἀνάγκην ὁδηγίας εἰς πολλὰ. Βαθυπδὸν δὲ εὕρισκε τὴν φιλίαν τῆς μακροκέρκου θαλαμηπόλου λίαν εὐάρεστον. Δὲν ἐσυζήτουν μὲν πολιτικὰ ὡς ἐν τῷ ἐστιατορίῳ, ὑπῆρχον ὅμως ἄλλα ἀντικείμενα τερπνῆς διατριβῆς, ὡς παραδείγματος χάριν αἱ ὠραῖαι τέχναι καὶ μάλιστα ἡ πλαστικὴ, εἰς ἣν ὁ Ἐπαμεινώνδας εἶχεν ἀποκτήσει ἐν τῇ συναναστροφῇ τῶν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ὑπηρετῶν

ἀξιολόγους γνώσεις. Δὲν ἦτον ἡ Καλλιόπη γυνὴ νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ἀρετὴν τῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ σκοπὸν τοῦ βίου ἀνέκαθεν ἔθετο τὸν γάμον, ὠφελουμένη νῦν ἐκ τῆς εὐκαιρίας, ἐπεθύμει νὰ λάβῃ τινὰ εἰς τὸ πρᾶγμα προπαιδείαν.

Ἡ οἰκία ἦτον ἡσυχος, ἡ ἐργασία τακτικὴ, οἱ κύριοι πρᾶξι καὶ προσηνεῖς, μεταχειριζόμενοι τοὺς ἀνθρώπους τῶν μὲ ἀγαθότητα καὶ συγκατάβασιν· ὥστε ὁ Ἐπαμεινώνδας ἤθελεν εἶναι εὐτυχῆς, ἂν ἤξευρε νὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν θέσιν του.

Ἦτον ἤδη ἀπηλλαγμένος παντὸς χρέους, ἀπέκτησεν ἐνδύματα ὅσα δὲν εἶχε ποτὲ, ἐφόρεσε τὸ μαῦρον φράκον καὶ τὸν λευκὸν λαίμοδετον τοῦ νεωτέρου πιθηκισμοῦ, καὶ ἦτον εἰς τὴν ἀκμὴν ν' ἀρχίσῃ ἀποταμιεύμενος τὰ ἐκ τῶν μισθῶν του χρήματα, ὅτε αἰφνης ἀναγινώσκει εἰς τὴν ἐφημερίδα ὅτι διελύθη ἡ βουλὴ καὶ διατάσσονται νέαι ἐκλογαὶ κατ' ὅλον τὸ κράτος.

Ἡ εἰδήσις αὕτη μετέστησε τὸν Ἐπαμεινώνδαν εἰς ἄλλον κόσμον· ἐλησμόνησε τὰ παθήματά του, δὲν προσεῖχε πλέον εἰς τὸ ἔργον του, ἔβλεπε τοὺς κυρίους του μὲ καταφρόνησιν καὶ τὴν Καλλιόπην μὲ ἀδιαφορίαν· δὲν εἶχεν εἰς τὸν νοῦν εἰμὴ ἐκλογικὴν πάλην, θρίαμβον, Ἐκφουστάνελλον βουλευτὴν καὶ ἑαυτὸν ὑποτελώνην. Ὅσαίς ἐξήρχετο τῆς οἰκίας ἐπορεύετο εἰς τοῦ Ἐκφουστάνελλου. Ἐκεῖ συνεσκέπτοντο τί ποιητέον, ἐσταιναν σχέδια ἐπὶ σχεδίων καὶ ἐμβῆκαν εἰς συγνήν ἀνταπόκρισιν μετὰ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ γνωρίμων. Φαίνεται ὅτι ἔφεραν ἐπὶ τέλους αὐτοὺς εἰς τὰ νερά των, αἱ εἰδήσεις ἦσαν ἐνθαρρυντικαί, ἅπαντα ἔβαινον κατ' εὐχὴν, ἡ μηχανὴ ἦτον ἐτοιμὴ εἰς κίνησιν. Ἄλλ' ἐχρειάζετο ὁ ἀτμός ὁ μέλλων νὰ κινήσῃ τὴν μηχανήν, ἐχρειάζοντο χρήματα. Δὲν ἔνοσεν τίς τί χρειάζονται τὰ χρήματα εἰς πρᾶγμα τόσον ἀπλοῦν οἷον ἡ ἐκλογὴ βουλευτοῦ· φαίνεται ὅμως ὅτι χρειάζονται. Οἱ ἀνταποκριταὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας ὥριζον ἐν ποσόν, ὅπερ ἔβαλεν εἰς ἀμμηχανίαν τὸν ὑποψήφιον βουλευτὴν καὶ τὸν μέλλοντα ὑποτελώνην. Οὔτε ὁ εἰς οὔτε ὁ ἕτερος ἠδύναντο νὰ ὑπερνηκίσωσι τὴν δυσκολίαν· ὁ μὲν δὲν εἶχε οὐδένα ὀβολόν, ὁ δὲ δὲν εἶχεν οὐδένα πελάτην, ὅπερ καταντᾷ εἰς τὸ αὐτό. Συνεσκέπτοντο λοιπὸν, συνεζήτουν καὶ ἐβασάνιζαν τὸν νοῦν των πῶς νὰ προμηθευθῶσι τὸ ἀναπόφευκτον αὐτὸ εἰς ἐκλογὴν μέσον, ὅπερ πρὶν δὲν εἶχαν ποσῶς συλλογισθῇ. Μετὰ μυρίας ἀπράκτους ἐπινοήσεις εἶπε τέλος ὁ Ἐκφουστάνελλος.

— Δὲν βλέπων εἰμὴ ἐν μόνον μέσον, νὰ ζητήσῃς μνηνιαν ἀδειαν ἀποσυρίας παρὰ τοῦ κυρ Κώστα σου καὶ τριμηνιαίων μισθῶν προκαταβολήν. Ἄν κάμῃς τὴν αἴτησιν ἐν ὀνόματι τῆς κινδυνευούσης νὰ καταστραφῇ ὑπὸ κακῆς Κυβερνήσεως πατρίδος, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀπαραγράπτων συνταγματικῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἑλλήνος, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιτύχῃς. Οἱ ἄνθρωποι

αὐτοὶ εἶναι ἀκόμη φιλοπάτριδες, μὴ ἐννοοῦντες δὲ τὸν συνταγματικὸν ὄργανισμὸν τῆς πολιτείας, δὲν θέλουσι τολμήσει ν' ἀποποιηθῶσι τὴν διὰ μικρᾶς θυσίας συνδρομὴν των. Ἐπειτα, τίς οἶδε; θέλει κολακεύσει ἴσως τὴν φιλοδοξίαν τοῦ κύρ Κώστα νὰ ἔχη ὑπέρτερον φίλον καὶ δημιουργὸν βουλευτοῦ, μάλιστα βουλευτοῦ ὅπως πρέπει.

Τὴ ἐπινόημα ἦτο θαυμάσιον· ὁ Ἐπαμεινώνδας δὲν ἀμφέβαλλε καὶν περὶ τῆς εὐδοξίας αὐτοῦ καὶ ἀπεσύρθη περιχαρῆς, συλλογιζόμενος κατὰ τίνα στιγμήν καὶ ἐν τίσιν φράσεσι νὰ ὑποβάλῃ τὴν πρότασιν εἰς τὸν κύριόν του.

Τὴν ἐπιούσαν πρωΐαν, ὅτε ὁ κύρ Κώστας καταβάς εἰς τὸ ἐστιατόριόν του ἐλάμβανε τὸν καφέ του καὶ μόνος ὑπηρετεῖ αὐτὸν ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἐφάνη ἀρμολιωτάτη στιγμή νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ πατριωτικὸν σχέδιον τοῦ Ἐκφουστανέλλου. Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀφου πολλάκις ἐξήροκατάπισ καὶ παρεσκευάσθη, εἶπε τέλος διὰ τόνου ξηροῦ εἰς τὸν κύρ Κώσταν·

— Κύριε, ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, εἰς οἵανδήποτε κοινωνικὴν θέσιν καὶ ἂν εὐρισκώμεθα, ἔχομεν καὶ διατηροῦμεν τὰ συνταγματικὰ ἡμῶν δικαιώματα.

Ὁ κύρ Κώστας ἠτένισεν εἰς αὐτὸν ἐρωτηματικὸν βλέμμα: τί ἄρα ἐσημαίνει ἡ δῆλωσις αὕτη;

— Γνωρίζετε ἴσως, κύριε, ἐπέφερον ὁ Ἐπαμεινώνδας, ὅτι προσεγγῶς γίνονται νέαι βουλευτικαὶ ἐκλογαί. Ὁφείλω καὶ ἐγὼ ὡς πολίτης Ἕλληνα νὰ δώσω τὴν ψήφόν μου.

— Δόσε τιν, ἀπήντησεν ὁ κύρ Κώστας χωρὶς ν' ἀναβλέψῃ.

— Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ ψηφίσω εἰμὴ εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς μου. Πρέπει νὰ ὑπάγω καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξόδων. Ζητῶ νὰ μοι χορηγήσῃτε ἑνὸς μηνὸς ἄδειαν ἀπουσίας, νὰ μοι πληρώσῃτε τρία μηνιαῖα, ὥστε νὰ εὐρεθῶ εἰς θέσιν νὰ ἐξασκήσω τὰ συνταγματικὰ μου δικαιώματα.

— Ὑπαγε νὰ κυττάξῃς τὸ ἔργον σου, εἶπε τότε ξηρὰ ὁ κύρ Κώστας, καὶ ἄφες τὰς ἀνοησίας αὐτάς.

— Ἀνοησίας! ὑπέλαθε μετ' ἐμφάσεως ὁ Ἐπαμεινώνδας· ἀνοηταὶ δὲν εἶναι τὰ πολιτικὰ τοῦ Ἕλληνο, δικαιώματα, ἅτινα καθιέρωσε τὸ Σύνταγμα. Σὰς προειδοποιῶ μάλιστα ὅτι διὰ τῆς συμπράξεώς μου θέλετε ἔχει φίλον καὶ ἐν ἀνάγκῃ, προστατὴν βουλευτὴν παντοδύναμον.

— Δὲν ἔχω χρειάν προστασίας, εἶπεν ἀνιστάμενος ὁ κύρ Κώστας, καὶ στρέψας τὰ νῶτα εἰς τὸν ὑπέρτερον ἐξῆλθεν.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἔμεινεν ἐμβρόντητος. Θυμὸς καὶ λύσσα πατριωτικὴ ἐπλήρωσε τὴν ψυχὴν του καὶ, ἐπειδὴ ἐν τοσούτῳ ὁ κύρ Κώστας ἔγεινεν ἄφαντος, τείνων ὑβριστικῶς πρὸς τὸ μέρος αὐτοῦ τὴν χεῖρα·

— Ἀναίσθητε, ἐκραύγασεν, ἀνάξιε συνταγματικότητος! Κατανοῶ τοὺς σκοποὺς σου· θέλεις νὰ καταστρέψῃς τὸ Σύνταγμα, νὰ χανδακώσῃς τὴν ἐλευθερίαν καὶ νὰ ἐγειρῇς τὸν δεσποτισμὸν εἰς τὸ κλασσικὸν ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος.

Ταῦτα δὲ εἶπων καὶ συναίσθανθεις ὅτι πᾶσα ἐλπίς εὐρέσεως χρημάτων ἀπέδρα, ἐστέναξεν ἐκ βάθους καὶ ἐκάθησεν ἄθυμος. Πολλὴν ὥραν ἐσυλλογιζέτο, ὅπως συλλογιζόνται οἱ τεταραγμένοι τὴν ψυχὴν, αἱ ἰδέαι του διεδέχοντο ἢ μία τὴν ἄλλην ἀσυνάρτητοι, εἰς οὐδεμίαν ἀπόφασιν καταλήγουσαι. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους σατανικὸς λογισμὸς διεπέρασε τὴν κεφαλὴν του καὶ ἠτένισε τὸ βλέμμα εἰς τὰ περίξ ἐπιπλα. Ἰστατο ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ μεγάλη καὶ εὐξέστος σκευοθήκη, ἐν ἣ ὑπῆρχον εὐρύθμως τοποθετημένα ἀργυρᾶ σκεύη, πρόχοι, ζαχαροδοαί, πινάκια καὶ ἄλλα, ῥωσικῆς κατασκευῆς, ὡραῖα τὸ σχῆμα καὶ ἀστράπτοντα. Εἰς ταῦτα ἀτενίσας κατεσχέθη ὑπὸ δεινοῦ πειρασμοῦ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν πολιτικῶν του ὀνειροπολημάτων. Ὄταν ἡ κεφαλὴ πυρέσση, λίαν εὐκόλως ἐνδίδομεν εἰς τὸν πειρασμόν. Καὶ μ' ὄλον τοῦτο ὁ δυστυχῆς νέος πολλὴν ὥραν ἔμεινεν ἀναποφάσιτος. Δυστυχῆς τῷ ὄντι! Ἐναντίον τοιοῦτου πειρασμοῦ ἡ ψυχὴ ἔχει ἀνάγκην ὑποστήριγματος· ὁποῖον δὲ ὑποστήριγμα εἶχεν ὁ ἄπειρος αὐτός καὶ παράφορος ἄνθρωπος! Ἀνατροφὴν; ἀνατροφὴν οὐδέποτε ἔλαβε. Θρησκείαν; Οἴμοι! διὰ τοῦ ἀνεπαρκοῦς τούτου Κλήρου, ὅστις δῆθεν μᾶς ὡδηγεῖ εἰς τὸν κατὰ Χριστὸν βίον, διὰ τῆς ἐν τοῖς σχολείοις μηχανικῆς διδασκαλίας, διὰ τῆς ὁσημέραι ἐπικρατούσης ματαιοφροσύνης, τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα ἐξησθένησε παρ' ἡμῖν καὶ βαθμηδὸν μηδενίζεται· ὁ δὲ φετιχισμὸς τοῦ ὄχλου οὐδὲν ἔχει τὸ θρησκευτικὸν καὶ εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ. Ἐκβαλχυμένους λοιπὸν ὑπὸ τῆς μόνης ἰδέας, ἥτις τὴν στιγμήν ἐκείνην ἐκυρίευσεν τὸν νοῦν του, παρεξτεράπη εἰς πράξιν ἀνοσίον. Ἐγερθεὶς ὡς μαινόμενος ἔλαβεν ἐκ τῆς σκευοθήκης ὅσα ἠδυνήθη ἀργυρᾶ σκεύη, ἠπλώσεν ἐν τραπέζῳ ζομάνδυλον, τὰ ἔθεσεν ἐν αὐτῷ καὶ τὰ ἐτύλιξεν. Ἐπειτα λαβὼν τὸ δέμα ὑπὸ μάλῃς ἐξῆλθε λάθρα καὶ ἀπαρτήρητος διὰ τῆς ὄπισθεν θύρας τοῦ οἴκου. Ὀλίγας στιγμὰς ἐπλανήθη μὴ διακρίνων ποῦ πορεύεται· ἔπειτα εὐρῆκε τὸν δρόμον του καὶ διευθύνθη εἰς τοῦ Ἐκφουστανέλλου.

Ὅτε τὸν εἶδεν ὁ Ἐκφουστάνελλος ὡχρόν καὶ τεθορυβημένον, παρατηρήσας τὸ εἰς χεῖράς του δέμα.

— Τί εἶναι αὐτό; ἐφώνησεν.

— Εἶναι ἡ ἐκλογὴ σου, ἀπήντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ἔθεσε τὸ δέμα ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ὁ Ἐκφουστάνελλος ἔγεινε περιχαρῆς, ἐπίστευσε μίαν στιγμήν ὅτι ὁ κύρ Κώστας ἔδωκε τὰ ἐκατομμύριά του εἰς τὸν ὑπέρτερον του διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ βουλευτοῦ, καὶ ἀνοίξας τὸ δέμα ἐθεᾶτο τὰ σκεύη.

— Μοσχοβιτικά έργα, επέφεραν, έργα δεσποτισμοῦ, ἀπολύτου μοναρχίας. Ἄλλὰ θέλομεν τὰ συνταγματίσει μεταχειριζόμενοι αὐτὰ εἰς ἐκλογὴν ἀντιπροσώπου τοῦ λαοῦ. Διατί ὅμως δὲν ἔδωκε μετρητὰ, ἀλλὰ σκευή;

Ἐξήγησε τότε ὁ Ἐπαμεινώνδας τίνι τρόπῳ ἐγένετο κάτοχος αὐτῶν, τοῦτο μεγάλως ἀπήρσεν εἰς τὸν Ἐκφουστάνελλον· συνωφρυνήθη καὶ

— Δὲν ἠτοίμασες ἐκλογὴν, εἶπεν, ἀλλὰ τὸν Μενδρσεσέ, τὸ κακουρογοδικεῖον.

Αἱ τρομεραὶ αὐταὶ λέξεις κατεφόδισαν τὸν Ἐπαμεινώνδαν.

— Ὁ, τι καὶ ἂν ἔκαμα, εἶπεν εἰς τὸν Ἐκφουστάνελλον, σὺ πταίεις· εἶσαι συνένοχος.

— Συνένοχος ὅσον ἀγαπᾶς, ἀπήντησεν οὗτος, συνένοχος... Ἐνοχος μάλιστα, ἔνοχος· ἡ συνενοχὴ δὲν εἶναι ἀξία τοῦ Ἑλληνοσ. Ἄλλὰ τί καταρωσάμεν; Μεχρισοῦ σὲ σώσω ἀπὸ τῶν ὀρκωτῶν, θέλεις μείνει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ εἰσαγγελέως, ὅστις κατοικίζει τοὺς ξένους του εἰς τὸν Μενδρσεσέ. Μεχρισοῦ δὲ ἐξέληθες, αἱ ἐκλογαὶ θέλουσιν εἶσθαι πρὸ καιροῦ τελειωμένοι καὶ ὅλα τὰ ὑποτελωνεῖα τῆς Ἑλλάδος εἰς ξένας χεῖρας.

Ἐνόησε τότε ὁ δυστυχὴς Ἐπαμεινώνδας ὅτι ἐπράξεν ἀνωφελεὲς ἐγκλημα· τότε μάλιστα μόνον κατενόησε τὸ σοβαρὸν τῆς πράξεώς του καὶ ὅτι διέτρεχε κίνδυνον, καὶ ἤρχισε μεμφιμοιρῶν καὶ καταρωμένων.

— Ἄφες τώρα αὐτὰ, τὸν λέγει ὁ Ἐκφουστάνελλος. Λάβε τὰ ἀσημικὰ ὅπως τὰ ἔφερες, ἐπίστρεψε εἰς τὴν οἰκίαν καὶ θέσε αὐτὰ ὅπου ἦσαν, χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ τις τί συνέβη. Οὕτω διατηρεῖς τὴν θέσιν σου, δὲν χάνομεν τὴν ἐλπίδα τῆς ἐκλογῆς καὶ δὲν ἔχομεν ἐμπεροδεύματα μὲ τὸν κύριον εἰσαγγελέα.

— Τί λέγεις! ἐφώνησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας. Τώρα τὸ πρᾶγμα ἐγένετο βεβαίως γνωστόν. Ἡ Καλλιόπη θὰ ἀνεκάλυψε τὴν φυγὴν τῶν ἀσημικῶν καὶ τὴν ἰδικὴν μου καὶ ὡς εἶναι παμπόνηρος ἐνόησε τί τρέχει· καὶ ἐπειδὴ δὲν τὰ ἔχομεν τώρα καλὰ μαζῆ, κατήγγειλε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν κύρ Κώστα. Αὐτὴν τὴν στιγμήν ἴσως ὁ ἀστυνόμος εἶναι εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς συντάσσει τὴν ἐκθεσιν. Ἄχ! ὄχι, ὄχι, δὲν ὑπάγω νὰ παραδοθῶ μόνος μου. Θὰ φύγω, θὰ φονευθῶ... Ταῦτα δὲ λέγων ἔπεσεν ἀπηλπικισμένος ἐπὶ τοῦ σιδήποδος.

— Παιδάριον! εἶπεν ὁ Ἐκφουστάνελλος. Οὐδεὶς δύναται νὰ σε κάμῃ τι ὅταν ἐκουσίως καὶ αὐθορμητῶς ἐπιστρέψῃς ὅσα ἔλαβες. Ὑπάγεσαι εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἄθρου 113 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Σπεύσε νὰ ὠφελθῇς αὐτοῦ ἐνόσω εἶσαι εἰς καιρὸν.

— Ἄφρησέ με, ἄφρησέ με! ἀπήντησεν ἐν ἀδημονίᾳ ὁ δυστυχὴς νέος· δὲν ὑπάγω πούποτε.

Τὸ πρᾶγμα ἐγένετο λίαν σοβαρὸν καὶ ἐπί-

φοσον, ἐπίφοβον καὶ διὰ τὸν Ἐκφουστάνελλον· Ἐμεινεν ἐπ' ὀλίγον σιωπηλός· ἔπειτα εἶπεν εἰς τὸν Ἐπαμεινώνδαν·

— Μείνε ἐδῶ, μὴν ἐξέλθῃς μεχρισοῦ ἐπανέλθω· καὶ λαβῶν τὸν πῖλον καὶ τὴν βάρβδον του ἐξήλθε καὶ διευθύνθη εἰς τοῦ κύρ Κώστα.

Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν εἶδε τὰ πάντα ἐν ἄκρᾳ ἡσυχίᾳ καὶ οὐδὲν ἐφάνερονεν ὅτι ἔκτακτόν τι συνέβη ἐν αὐτῇ. Ὁ Ἐκφουστάνελλος ἦτον ὑψηλοῦ ἀναστήματος, εἶχεν ὠραῖον μύσκακα, καὶ, ἐπειδὴ ἐνεδύετο ἐπὶ πιστώσει, τὸ ἐξωτερικόν του ἦτον ἀξιοπρεπές. Εἰσῆλθη λοιπὸν ἀνεμποδίστως παρὰ τῷ οἰκοδεσπότῃ. Εὔρε τὸν γέροντα ἀτάραχον, καθήμενον ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ καὶ ἡσυχῶς ἀναγινώσκοντα. Μετὰ τὰς συνήθεις φιλοφρονήσεις ὁ Ἐκφουστάνελλος εἶπεν εἰς αὐτόν·

— Κύριε, πρέπει νὰ συνέβῃ σήμερον εἰς τὴν οἰκίαν σας ἐν δυστύχημα.

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ κύρ Κώστας, μᾶς ἐκλάπησαν τινὰ ἀσημικὰ τῆς τραπέζης.

— Ὁ δυστυχὴς νέος δὲν ἤθελε νὰ τὰ κλέψῃ. Τοιαύτη πρόθεσις δὲν ὑπῆρχε παντάπασιν· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐδώκατε τὴν ἀδειαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν πατρίδα του...

— Πῶς! διέκοψε μετὰ τινος θαυμασμοῦ ὁ κύρ Κώστας. Ὁ ὑπρέτης μου λοιπὸν, ὁ Ἐπαμεινώνδας, αὐτὸς ὁ ἀθλιός εἶναι ὁ κλέπτης τῶν ἀσημικῶν; ὦ δυστυχία! Κρίμα τὸ παιδί, κρίμα! κρίμα!

Ὁ Ἐκφουστάνελλος ἐνόησεν ὅτι προσηνέχθη λίαν ἀνεπιτηδεῖως καὶ ὅτι πρῶτος κατήγγειλε τὸν φίλον του· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὀπισθοδρομήσῃ.

— Δὲν τὸν ἄφησα, Κύριε, ἐξηκολούθησεν ὁ κύρ Κώστας, δὲν τὸν ἄφησα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς ἐκλογάς· αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν εἶναι τῆς ἡλικίας του. Τὸν εἶχα διὰ καλὸν νέον καὶ ὅτι ἠθέλεν ἀποκατασταθῆ τιμῶς εἰς τὸν κόσμον. Δὲν ἤθελα νὰ ῥιφθῇ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν πάλιν τῶν πολιτικῶν παθῶν, νὰ καταντήσῃ ὡς τοὺς ἀθλίους τούτους, οἵτινες ὡς σκύλοι ἀλληλοφαγοῦνται δι' ἐν κόκκαλον.

— Ἐκεῖνος ἐξέλαβε τὸ πρᾶγμα διαφορετικὰ, ἀπήντησεν ὁ Ἐκφουστάνελλος. Ἡμεῖς ἐδῶ, βλέπετε, κύρ Κώστα, εἴμεθα ἐλεύθερον κράτος, ἔχομεν τὰ συνταγματικά μας δικαιώματα καὶ προθυμούμεθα νὰ τὰ ἐξασκῶμεν. Ἐπειδὴ τὸν ἐμποδίσατε, ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῇ· διότι δὲν εἶναι κλοπὴ ἢ πράξις, εἶναι ἐκδίκησις ἀπλῆ· ἠθέλησε νὰ σᾶς λυπήσῃ μίαν στιγμήν διὰ τὴν ἀρνησίαν σας, ἔπειτα ὅμως νὰ σᾶς ἐπιστρέψῃ τὰ ἀσημικὰ σας. Σᾶς τὰ ἐπιστρέφει. Μὴ κάμετε καταμήνυσιν.

— Τοῦ τὰ χαρίζω, εἶπεν ὁ κύρ Κώστας. Δὲν ἔχω οὐδεμίαν καταμήνυσιν νὰ κάμω. Ἡ ζημία εἶναι μικρά, μεγάλη εἶναι ἡ λύπη μου ὅτι, ἐνῶ μοι ἐ-

φαίνεται τόσον καλὸς νέος, ἀποδεικνύεται ὅτι εἶναι ἄθλιος.

— Μετεμελήθη πικρά, κύριε κύρ Κώστα.

— Ὁ Θεὸς νὰ τὸν φωτίσῃ!

Ὁ Ἐκφουστάνελλος προσέθεσε καὶ ἄλλα τι-
νά, ἅτινα παρέλειψεν ὁ στενογράφος, ζητήσας
δὲ μίαν χειραψίαν τοῦ γέροντος ἀπῆλθεν. Ἐν-
νοεῖται ὅτι παρεκάλειν ἐν τέλει αὐτὸν, ἂν ἔχη
τινὰ ὑπόθεσιν εἰς τὰ δικαστήρια, νὰ τοῦ τὴν
ἐμπιστευθῇ.

Μεταθὰς εἰς τὸ δωμάτιόν του εὔρε τὸν Ἐ-
παμεινώνδαν εἰς τὴν θέσιν τὸν εἶχεν ἀφήσει.

— Καλὰ νέα, φίλτατε! ἐφώνησε καὶ ἀφη-
γήθη ἀκριβῶς εἰς αὐτὸν τὴν μετὰ τοῦ κύρ Κώ-
στα συνδιάλεξίν του. Ἐπειδὴ δὲ ἐπλησίαζεν ἡ
ώρα τῆς συνεδριάσεως εἰς τὸ πρωτοδικεῖον,
βιασμένος νὰ παρευρεθῇ εἰς αὐτήν.

— Μείνε, τὸν εἶπεν, ἐδῶ, μὴ σαλεύσης. Ἐ-
πιστρέφω μετ' ὀλίγον καὶ ὁμιλοῦμεν περὶ τῶν
χαρισμένων, ὄχι πλέον ὑπεξήρημένων, μοσχоби-
κῶν σκευῶν.

Ἡ διήγησις τοῦ Ἐκφουστάνελλου βαθέως συν-
εκίνησε τὸν Ἐπαμεινώνδαν. Ἡ ἐκ τῶν προηγη-
θέντων ὀλιψίς εἶχε διώξει ἐκ τῆς κεφαλῆς του
καὶ ἐκλογὴν καὶ βουλευτὴν καὶ θέσιν ὑποτελώ-
νου, καὶ μόνην διανοεῖτο τὴν παρούσαν δεινὴν
θέσιν του. Ὅτε δὲ ἤκουσε μὲ πόσῃ ἀγαθότητῃ
ἐξεφράσθη περὶ αὐτοῦ ὁ κύριός του, ἀγανακτῶν
κατὰ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ, ἀνεπόλει ὅσας ἄλλας ἐν-
δείξεις συμπαθείας εἶχε λάβει παρὰ τοῦ γέρον-
τος αὐτοῦ κατὰ τὸ διάστημα τῆς παρ' αὐτῷ ὑ-
πηρεσίας του. Ἐθεσε τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν
χειρῶν καὶ ἔμεινε βυθισμένος εἰς σκέψεις με-
χριστοῦ ἀπῆλθεν ὁ εὐγλωττος φίλος του. Τότε
ὡς ὑπὸ ἐμπνεύσεως τινὸς κινηθεὶς ἠγέρθη, ἐ-
πῆρε τὰ ἀργυρᾶ σκευῆ, ἐτύλιξεν αὐτὰ εἰς τὸ
τραπεζομάνδυλον, καὶ ἀναλαβὼν τὸ δέμα ἐπο-
ρεύθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κύρ Κώστα.

Ὅτε ἐσήμανεν, ἤκουσεν ἐλαφρὰ βήματα εἰς
τὰ ἐντὸς. Ἦτον ἡ Καλλιόπη, ἣτις ἤλθε καὶ
τὸν ἠνοιξεν. Ἄμα ἐνεφανίσθη, ἔρριψεν ἐπ' αὐτοῦ
βλέμμα, ὅπερ μέχρι σήμερον ἀκόμη δὲν κατῶρ-
θωσαν ν' ἀναλύσωσιν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοί·
ἄλλοι λέγουν ὅτι ἦτο βλέμμα ὀργῆς καὶ κατα-
φρονήσεως, καὶ ἄλλοι ὅτι ἐπέφαιεν ἀγαλλίασιν
διὰ τὴν ἐπιστροφὴν του. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι
δὲν εἶπε λέξιν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἀλλὰ
στρέψασα τὰ νῦτα ἀπεμακρύνθη.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας δὲν εἶχεν ἀνάγκην ὀδηγοῦ.
Ἐπορεύθη κατ' εὐθείαν εἰς τὸ σπουδαστήριον,
ἠνοιξε τὴν θύραν καὶ εὐρέθη ἐνώπιον τοῦ γέρον-
τος. Ἀφήσας δὲ κατὰ γῆς τὰ ἀσημικὰ, ἅτινα
ἔκαμαν τὸν συνήθη κρότον, ἐστάθη ὀρθιος, σιω-
πηλὸς καὶ νεύων κάτω τὰ ὄμματα.

— Πολλὰς ἀνοησίας ἔκαμες, τὸν εἶπε μὲ ἤ-
συχον ὕφος ὁ κύρ Κώστας.

— Παρεσύρθη, ἀπήντησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας,

καὶ τὰ δάκρυά του ἐπλημμύρισαν. Ὁ κύρ Κώ-
στας ἤθελε νὰ γνωρίσῃ ἂν ἡ μεταμέλεια ἦτον
εἰλικρινής· ὅτε δὲ εἶδε τὸ πρόσωπόν του ὠχρὸν
καὶ ἤκουσε τοὺς κλαυθμούς του·

— Ὑπαγε, τὸν εἶπε, θέσε τὰ ἀσημικὰ εἰς
τὸν τόπον των καὶ ἐτόιμασε τὸ γεῦμα.

Ἡ σύζυγος τοῦ κύρ Κώστα οὐδέποτε εἰδείξεν ὅτι
ἔλαβεν εἰδήσιν τῶν συμβάντων. Ὁ Ἐπαμεινών-
δας ἐφαίνετο τὰς πρώτας ἡμέρας προθυμότερος
τοῦ δέοντος, συγχρόνως δὲ τεταραγμένος καὶ
ἄθυμος. Μετὰ τινα καιρὸν ὁμως ἀνέλαβεν ἐντε-
λῶς τὴν προτέραν του κατάστασιν, καὶ ἀπεφά-
σισε νὰ ζήσῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἀγαθῶν
γερόντων, οὗς ὑπηρετεῖ. Ἐξοικειώθη βαθμηδὸν
μὲ τὸ ἔργον του καὶ ἠγάπησεν αὐτὸ, ἐνόησεν
ὅτι, ἀντὶ νὰ κατατρέχῃ ἄλλους διὰ νὰ λάβῃ τὴν
θέσιν των, προτιμότερον εἶναι νὰ ὑπηρετῇ τοὺς
πληρόνοντας αὐτόν. Χωρὶς δὲ νὰ διδασθῇ ἠσθάνθη
τὸ ἔργον οὐδὲν ὄνειδος. Ἐν μόνον πρᾶγμα δὲν
γνωρίζομεν νὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδα
εἰς τὸν ἀναγνώστην, δὲν ἐμάθαμεν ποτὲ ἂν τὸν
ἐσυγχώρησεν ἡ Καλλιόπη. E*

ΕΛΕΟΣ ΔΙΑ ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΠΤΗΝΑ

Καθ' ἡμέραν παριστάμεθα εἰς σκανδαλιῶδες
καὶ ἀξιοποῖνον θέαμα, εἰς τὸ μαρτύριον μικρῶν
καὶ ἐρασμίων ὑπάρξεων, τὰς ὁποίας ἔπλασεν ὁ
Δημιουργὸς ὄχι μόνον διὰ νὰ καθωραΐζουσι τοὺς
ἀγροὺς μας καὶ τὰς ἀρούρας μας, ἀλλὰ καὶ διὰ
νὰ προφυλάσσουσι τὰ δένδρα καὶ τοὺς καρπούς
μας ἀπὸ τοσοῦτων καμπῶν καὶ κανθάρων, οἱ ὁ-
ποῖοι τὰ κατατρώγουσι καὶ τὰ ὑπονομεύουσι διη-
νεκῶς. Καθ' ἡμέραν βλέπομεν ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ
ἐν ταῖς τριόδοις κατὰ πεντηκοστὰς καὶ ἑκατοστὰς
τὰ ἀθῶα μικρὰ πτηνὰ, παραδιδόμενα εἰς πώλησιν
καὶ εἰς τὰ διὰ βίου βασανιστήρια—παραδιδό-
μενα, λέγομεν, εἰς τὴν μωρὰν παιδικὴν ἡλικίαν,
ἢ καὶ εἰς τὴν ἡλίθιον ἐνηλικιότητα—ἄχ! τὰ ἐ-
πίχρυσα, τὰ ποικιλόχρσα, τὰ χαριέντα ἐκεῖνα
καὶ μικρὰ στρουθία, τὰ ὁποῖα τόσον γλυκεῖαν
διαχύνουσι τὴν ἁρμονίαν των εἰς τοὺς κήπους, εἰς
τὰ δάση καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Τίποτε δὲν μᾶς
στεροῦν αἱ ἐρατεῖναι ἐκεῖναι ὑπάρξεις· τίποτε
δὲν μᾶς βλάπτουσι· ἀλλὰ καὶ οὔτε διὰ τῆς σαρ-
κός των δύνανται νὰ θεραπεύσουσι τὰς ἀγρίας
ὀρμὰς τῆς γαστροῦς μας. Δὲν μᾶς ζητοῦν τὰ μι-
κρὰ πτηνὰ τίποτε ἄλλο, εἰμὴ ὀλίγην εὐσπλαγ-
χίαν, τίποτε ἄλλο εἰμὴ νὰ τὰ λησμονήσωμεν
τούλάχιστον διὰ νὰ ζήσουσι εἰς τὰ ἀχανῆ πεδία,
τὰ ὁποῖα μᾶς καθυπέταζεν ὁ Θεός—νὰ ζήσουσι
τὰ ἀθῶα στρουθία ἀνενόηλητα, ἐλεύθερα, ἀβα-
σάνιστα, ὅπως τὰ ἔπλασεν ἐκεῖνος ὁ ἐκτείνων
τὴν εὐεργετικὴν του παλάμην καὶ δαψιλεύων
ζῶν ἐπὶ ἔρημον καὶ ἐπὶ λειμῶνα. Ἄλλ' ἡμεῖς
—ὄχι ὁ ἄνθρωπος ὁ πολιτισμένος— ἡμεῖς—ὄχι
ὁ ἄνθρωπος ὁ διδασθεὶς νὰ σέβηται τὴν κτίσιν,
ὅταν δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα πρὸς συντή-